

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksun määrääminen

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (3.8.1992/734) huomioiden Lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta (31.12.2020/1201) aiheuttamat muutokset 1.7.2021 alkaen.

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävä maksu

Pitkäaikaisen laitoshoidonmaksun saa periä, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta.

Päätöksen pitkäaikaisesta laitoshoidosta tekee hoitava lääkäri.

Päätös maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta

Asiakkaalle annettavan maksukyvyyn mukaan määräytyvän maksun päätöksen päätöksessä tulee olla ainakin seuraavat tiedot:

1. päätöksen tehnyt viranhaltija ja päätöksen tekemisen ajankohta
2. asiakas, johon päätös välittömästi kohdistuu
3. palvelu, jota päätös koskee
4. sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asiakas voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohje.

Pääsääntöisesti asiakasmaksu määrätään laitoshoidossa olevan henkilökohtaisten tulojen perusteella. Maksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidossa olevan nettokuukausituloista (lain mukaiset vähennykset tehty tuloista). Maksua määrättäessä huolehditaan siitä, että asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara.

Poikkeuksena on tilanne, jossa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avio- tai avoliitossa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot. Tällöin maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella ja se voi olla enintään 42,5 prosenttia yhteenlasketuista netto kuukausituloista (lain mukaiset vähennykset tehty).

Jos laitoshoidossa olevan puolison tulot ovat pienemmät kuin kotiin jäävän puolison, määrätään maksu hoidossa olevan henkilökohtaisten tulojen mukaan. Samoin tehdään silloin, jos molemmat puoliset ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa.

Maksua määrättäessä huolehditaan siitä, että asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää asiakasmaksulain mukainen vähimmäiskäyttövara. Henkilökohtaisen käyttövaran suuruus tarkistetaan joka toinen vuosi.

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksua määritettäessä huomioon otettavat tulot

Kuukausituloina otetaan huomioon asiakkaan jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä ja verosta vapaat tulot sekä laskennallinen metsätulo. Jatkuvat tai toistuvasti saadut apurahat ja tunnustuspalkinto otetaan tuloina huomioon siltä osin kuin ne säädetään veronalaiseksi tuloksi. Jos asiakkaan tai hänen puolisonsa tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo.

Tuloina ei oteta huomioon:

- verovapaita sosiaalietuuksia lukuun ottamatta vammaistukea ja eläkettä saavan hoitotukea ei huomioida:
 - o lapsilisää
 - o kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta,
 - o asumistukea
 - o tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavia sairaanhoito- ja tutkimuskuluja
 - o sotilasavustusta
 - o rintamalisää
 - o opintorahaa
 - o aikuiskoulutustukea
 - o opintotuen asumislisää
 - o toimeentulotukena maksettavaa toimintarahaa ja matkakorvausta
 - o Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista ylläpitokorvausta
 - o julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista kulukorvausta
 - o opintojen johdosta suoritettavia apurahoja ja muita vastaavia avustuksia,
 - o perhehoidon kustannusten korvauksia
 - o lasten kotihoidon tukea
- eläkettä saavan hoitotuen osana maksettavaa veteraanilisää
- elatusapua

Tuloista tehtävät vähennykset

Ennen kuin maksu määrätään, on henkilön kuukausituloista vähennettävä:

1. hänen suoritettavakseen vahvistettu **elatusapu** sekä hänen tosiasiallisista **perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset**. Elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen pitkäaikaisen laitoshoidon alkamista.
2. avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetussa laissa tarkoitettu **pesänjakajan tai tuomioistuimen määräämä hyvitys**, joka hänen on suoritettava rahana;
3. **kiinteistön luovutuksen yhteydessä** määräajaksi tai elinkaudeksi **pidätetty etuus**, joka hänen on suoritettava rahana;
4. tuomioistuimen tai holhousviranomaisen hänelle määräämän **edunvalvojan palkkion perusmaksu**, jonka suuruudesta säädetään holhoustoimesta annetulla lailla sekä edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa tarkoitettu **valtuutetun palkkio**, kuitenkin enintään edellä tarkoitetun edunvalvojan palkkion perusmaksun suuruisena.
5. Kohdan 1 lisäksi vähennetään asiakkaan **todelliset asumismenot** ennen pitkäaikaiseen laitoshoitoon siirtymistä seuraavasti:
 - omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta
 - vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain 52 §:ssä tarkoitetulta vuokralaisen irtisanomisajalta
 - asumisoikeusasunnon asumisoikeusasunnoista annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu käyttövastike ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta.

Harkinnanvaraiset vähennysperusteet

Asiakasmaksulain 11 §:n mukaan asiakasmaksua voidaan alentaa tai jättää se kokonaan perimättä tapauskohtaisen tarve- ja tilannearvion perusteella.

Laitoshoidossa olevalla henkilöllä säilyy velvollisuus osallistua yhteistaloudessa eläneen avio- tai avopuolison tai huollettavien lakisääteisen elatusvelvollisuuden ja kohtuullisten toimeentuloedellytysten turvaamiseen. Kohtuullisten toimeentuloedellytysten turvaamisessa käytetään asiakasmaksulain 11 §:ssä säädettyä mahdollisuutta maksun alentamiseen tai poistamiseen.

Harkinnanvaraisina vähennyksinä voidaan huomioida esim.:

- Potilaan hakemuksesta ja hoitotyöryhmän puoltavan lausunnon perusteella yhden kuukauden hoitomaksussa erillishankinta, jonka kattamiseen henkilökohtainen vara ei riitä esim. opiskeluun liittyviä kustannuksia. Potilaan tulee tehdä kirjallinen hakemus ja sitoumus tehtävään hankintaan, jonka hoitotyöryhmä käsittelee ja antaa kirjallisesti puoltolausunnon.
- Tilintarkastuspalkkio

Harkinnanvaraisina vähennyksinä ei huomioida esim.:

- puhelinkustannuksia
- internet-yhteyksiä

Maksun tarkistaminen

Maksukyvyyn mukaisesti määräytyvästä maksusta päätetään toistaiseksi.

Maksu on kuitenkin tarkistettava asiakkaan tai tämän edustajan hakemuksesta taikka kunnan tai kuntayhtymän aloitteesta silloin, jos:

1. asiakkaan tai hänen perheensä tulot ovat muuttuneet
2. asiakkaan tai hänen puolisonsa oikeus säädettyihin vähennyksiin on muuttunut
3. perheen olosuhteet ovat muuttuneet
4. maksu osoittautuu virheelliseksi
5. asiakkaalle laadittua asiakassuunnitelmaa muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen
6. kunnan tai kuntayhtymän maksuperusteita muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen.

Jos maksua koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta.

Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun

Asiakasmaksun saa periä, vaikka palvelu keskeytyisi tilapäisesti asiakkaasta johtuvasta syystä. Jos palvelu kuitenkin keskeytyy yli viideksi päiväksi, maksua ei peritä viittä päivää ylittävältä ajalta. Jos palvelu keskeytyy kunnasta tai kuntayhtymästä johtuvasta syystä tai siksi, että asiakas on laitoshoidossa, maksua ei peritä myöskään mainitun viiden päivän ajalta. Jos palvelun keskeytys jatkuu koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan.

Maksupäätös ja miten siihen voidaan hakea muutosta

Lapin sairaanhoitopiirissä hoitomaksusta päättää talousjohtaja. Selvityksen maksun määrittämistä varten valmistelee pääsääntöisesti edunvalvoja tai sosiaalityöntekijä. Maksu määritellään sentin tarkkuudella. Päätös annetaan kirjallisesti tiedoksi asianomaiselle tai hänen edunvalvojalleen. Tarkemmat ohjeet muutoksenhausta annetaan asianomaiselle tai hänen edunvalvojalleen päätöksen antamisen yhteydessä.

Mikäli maksun määräävä viranomainen ei ole saanut asiakkaalta tai hänen lailliselta edustajaltaan riittäviä ja luotettavia tietoja maksun määrittämistä varten, on viranomaisella tiedonsaantioikeus maksutta ja salassapitosäännösten estämättä asiakasmaksun suuruuden määrittämistä varten välttämättömät tiedot ja selvitykset laissa määritellyiltä tahoilta.

Maksu tulee voimaan hoitomaksun päätöspäivästä seuraavan kuun alusta, paitsi kun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista säädettyyn lakiin tai asetukseen tehdään muutoksia, maksu tulee voimaan säädöksen voimaantulopäivästä lähtien myös takautuvasti.

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksuun sisältyvät (ei laissa määritetty)

- ravintopalvelut
- vaatetus
- lääkkeet
- hoidot muiden julkisen terveydenhuollonyksiköissä ja niihin liittyvät matkat
- hammashoito ja hammasproteesit ja niiden hankintaan liittyvät matkat
- silmälasit ja niiden hankintaan liittyvät optikon tai silmälääkärin tutkimukset ja niiden hankintaan liittyvät matkat
- suunniteltujen kotilomien toteuttamiseen liittyvät matkat osastonhoitajan hyväksymillä kulkuneuvoilla

Erityishuomiot

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävä tulojen mukainen asiakasmaksu ei kuulu ns. maksukattoon.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan potilaan siirtyessä laitoksesta toiseen peritään potilaalta sama maksu kuin edellisessä hoitopaikassa.

Tämä ohje tulee voimaan 1.7.2021 alkaen ja korvaa yhtymähallituksen 16.12.2015 § 214 hyväksymän ohjeen.

Yhtymähallitus 25.5.2021